Улуттук банк маалымдайт

"Заманбап төлөм системалары"

Электрондук технологиялар биздин жашообузга тездик менен кирди, бул экономиканын өнүгүшүнө жана анын элементтеринин өркүндөтүлүшүнө кызмат кылды. Бул акчанын жаңы формасынын пайда болушуна жана натыйжада, маалыматтык жана компьютердик технологиялар аркылуу кредиттик уюмдардын төлөм тутумдарынын өркүндөтүлүшүнө негиз болду. Бүткүл дүйнө жүзүндө электрондук төлөөлөрдүн популярдуулугу жана электрондук төлөөлөргө суроо-талаптын жогорулашы байкалууда. Заманбап төлөм механизмдери алардын ыңгайлуулугу, ишенимдүүлүктүн жогорку деңгээли, каржылоонун ыңгайлуулугу жана ылдамдыгы менен айырмаланат, бул биздин күндөлүк жашообузга оңой кирүүгө мүмкүндүк берди. Төлөм тутумдарынын жардамы менен, бүгүнкү күндө онлайн жана оффлайн дүкөндөрдөн сатып алуу үчүн төлөө, банкоматтардын жана терминалдардын кызматтарын пайдалануу, уюлдук телефонуңузга же электрондук капчыгыңызга насыя алуу мүмкүнчүлүгүн аласыз. Андыктан, заманбап төлөм системалары тууралуу Улуттук банктын Нарын областтык башкарамылыгына кайрылып, төмөнкүдөй маалыматтарды ала алдык.

Төлөм системалары деген эмне: алар кандай иштейт жана эмнеден турат?

Төлөм системасы – бул акча жүгүртүүнү камсыз кылган технологиялардын, жол-жоболордун, эрежелердин, төлөм инструменттеринин жана акча каражаттарын которуу системаларынын өз ара байланышуу системасы. Төлөм системалары айрым эрежелердин, заманбап коммуникациялык чечимдердин жана операциялардын жыйындысы, алар жеке катышуучулардын ортосунда каржылык эсептешүүлөрдү жана которууларды коопсуз жана тез жүргүзүүгө мүмкүндүк берет.

Бүгүнкү күндө дүйнөнүн бардык өлкөлөрүндө иштөөчү төлөм системалары бар - эл аралык же националдык. Жөнөтүүчүлөр менен акча алуучулардын ортосундагы байланыштыруучу элементтер банктык түзүмдөр болуп саналат, алар транзакцияларды жүргүзүү жана акча каражаттарын банктык эсептерде сактоо үчүн жоопту.

Төлөм системаларынын негизги артыкчылыгы - алардын ылдамдыгы. Мисалы, банктык которуулар бир күндүн ичинде жүргүзүлөт, өзгөчө учурларда, операциялар 3-5 күнгө чейин созулат. Заманбап технологиялар товарларды же кызматтарды төлөө, билеттерди брондоо же жөн гана бир эсептен экинчисине акча которуу сыяктуу тез операцияларды жүргүзүүгө мүмкүндүк берет.

Төлөм системалары үч маанилүү маселени чечет:

1. Алар тутумдун бардык элементтеринин үзгүлтүксүз иштешине кепилдик берет.

2. Операциялардын коопсуздугун камсыз кылат.

3. Финансылык операциялардагы кемчиликтерден камсыздандырат.

Төлөм системасынын курамына төмөндөгүлөр кирет:

• финансылык операцияларды, иштетүү жана эсептешүү операцияларын жүргүзүү мүмкүнчүлүгүнө ээ банк жана башка уюмдар;

• координатор (Кыргызстанда анын милдетин Улуттук банк аткарган);

• катышуучулар, алардын төлөмдөрү аркылуу бүтүндөй системанын иштеши камсыз кылынат;

• ченемдик укуктук база, эрежелер жана тутумга катышкан тараптардын ортосундагы негизги келишимдер;

• акчалай операциялардын техникалык жагына жооп берген байланыш каражаттарынын жана кызмат көрсөтүүлөрүнүн топтому.

Төлөм системасынын иштөө принциби

Аты, географиялык жайгашуусу жана башка тышкы факторлорго карабастан, бардык төлөм системалары бир эле схема боюнча иштейт:

1. Кызматтарды керектөөчү (потребитель услуг) өзү каалаган аракеттерди тандап алат - мисалы, картага акча салуу, интернет-дүкөндөн сатып алуу үчүн төлөө жана башкалар.

2. Бул жөнүндө маалымат терминалга, андан кийин ушул кызматты сунуучуга кызмат кылган банкка жөнөтүлөт.

3. Банк төлөм системасы менен байланышат, төлөм системасы өз кезегинде, керектөөчүнүн эсеби ачылган эмитент-банк менен байланышат.

4. Эгерде кардардын төлөө жөндөмдүүлүгүндө көйгөй болбосо (башкача айтканда, төлөө үчүн эсепте акча бар), банк акчаны алып салууга уруксат берет жана тиешелүү буйрукту (процессинговый центр) иштетүү борборуна жөнөтөт.

5. Транзакция жөнүндө маалымат төлөм кабыл алынган терминалга кайрадан кайтарылат.

Татаал операция иш-аракетте бир нече секундду гана талап кылат - бардык маалыматтар шифрленген санариптик код түрүндө берилет жана сырттан бузуу же кол салуу аракеттерине мүмкүнчүлүк болбойт. Тез алмашуунун натыйжасында, ар бир тарап өз пайдасын алат: эмитент банк - кызмат көрсөтүү үчүн комиссия, сатуу же тейлөө түйүнү - накталай төлөмдөрдүн жоктугуна байланыштуу чыгымдарды кыскартуу, ал эми сатып алуучулар - арзандатуулар, ыкчам төлөө жана каалаган жерде төлөө мүмкүнчүлүгү.

Төлөм тутумдарынын бардык иши мыйзам менен жөнгө салынышы маанилүү, башкача айтканда, жүргүзүлүп жаткан каржылык бүтүмдөр, ошондой эле иштөө эрежелери жана принциптери укуктук негизге ээ. Кыргыз Республикасынын аймагында иштеп жаткан бардык төлөм системалары ички мыйзамга баш иет жана мыйзамдын жоболоруна карама-каршы иштей албайт.

Турдубек кызы Кундуздун наамына 2010-жылы 12-ноябрда берилген код ОКПО 27119947 күбөлүгү жоголгондугуна байланыштуу жараксыз деп табылсын.

Сааматов Кадырдын наамына 2010-жылы 23-мартта берилген код ОКПО 26053614 (ИНН 21011196010166) күбөлүгү жоголгондугуна байланыштуу жараксыз деп табылсын.

НТК

21-сентябрдан 27-сентябрга чейинки телекөрсөтүүлөрдүн программасы

ДҮЙШӨМБҮ, 21 – сентябрь

07-50 Таңкы көнүгүү
08-00 Аймактар алакасы
08-30 Мультфильмдер
08-50 Жарнама, соцроликтер
09-00 "Ретро" "Чолпон" балети (ютуб "Чолпон – Утренняя звезда" 1959 г.)
10-15 "Үч кемпирдин шеринеси" Трагикомедия
11-00 Кыргыз Өкмөтүнүн басма сөз кызматы билдирет
11-20 Жарнама, соцроликтер
11-30 "Пари" Кыска метраждуу фильм
12-00 "Өлкө деми" Дайджест
12-10 "Детектив" Сериал
13-00 Жарнама, соцроликтер
13-10 "Киноарт" Таттыбүбү Турсунбаева
13-40 "Ералаш" Балдардын юмористикалык киножурналы
14-00 "Өлкө деми" Дайджест
14-10 Кыргыз өкмөтүнүн басма сөз кызматы билдирет
14-30 Жарнама, соцроликтер
14-40 "Орегонго саякат" Көркөм фильм
16-00 "Өлкө деми" Дайджест
16-10 Кыргыз эстрада чеберлеринен ыр десте
16-40 Жарнама, соцроликтер
16-50 "Том жана Джери" Мультфильм
17-10 "Кумурскалар шаары" Илимий популярдуу тасма
17-55 Программалар анонсу
18-00 "Өлкө деми" Дайджест
18-10 "Детектив" Сериал
19-00 "Сырдуу дүйнө"
19-20 Жарнама, соцроликтер
19-30 Жаңылыктар
19-50 "Билгиң келеби?"
20-00 Шайлоо – 2020
20-30 Актуалдуу маек
21-00 "Түнүнөр бейпил болсун, бөбөктөр"
21-10 "Талантка таазим"
21-30 "Өлкө деми" Маалымат программасы
21-50 Жарнама, соцроликтер
22-00 Кино саат
23-30 Жаңылыктар
23-50 Нарын гимни

ШЕЙШЕМБИ, 22 – сентябрь

07-50 Таңкы көнүгүү
08-00 "Өлкө деми" Маалымат программасы
08-20 Мультфильмдер
08-50 Жарнама, соцроликтер
09-00 Актуалдуу маек (кайталоо)
09-30 "Талантка таазим"
09-50 "Гигант курт-кумурскалар" Балдар үчүн таанып билүү тасмасы
11-00 Кыргыз Өкмөтүнүн басма сөз кызматы билдирет
11-20 Жарнама, соцроликтер
11-30 "Сырдуу дүйнө"
11-50 "Билгиң келеби?"
12-00 "Өлкө деми" Дайджест
12-10 "Детектив" Сериал
13-00 Жарнама, соцроликтер
13-10 Төлөмүш Океев "Мурас" Даректүү фильм
13-45 "Эстен кетпейт эски ырлар"
14-00 "Өлкө деми" Дайджест
14-10 Кыргыз өкмөтүнүн басма сөз кызматы билдирет
14-30 Жарнама, соцроликтер
14-40 "Семиз кошуна" Мелодрама
16-00 "Өлкө деми" Дайджест
16-10 "Ар бир айдын алтысы" Тамашалуу концерт
17-40 "Том жана Джери" Мультфильм
17-55 Программалар анонсу
18-00 "Өлкө деми" Дайджест
18-10 "Детектив" Сериал
19-00 "Биздин замандын кишилери"
19-20 Жарнама, соцроликтер
19-30 Жаңылыктар
19-50 "Саякат"
20-00 Шайлоо – 2020
20-30 Поэзия мүнөттөрү
20-40 Атайын репортаж
20-50 Жарнама, соцроликтер
21-00 "Түнүнөр бейпил болсун, бөбөктөр"
21-10 "Өнөр сереси"
21-30 "Өлкө деми" Маалымат программасы
21-50 Жарнама, соцроликтер
22-00 Кино саат
23-30 "Жаңылыктар"
23-50 Нарын гимни

ШАРШЕМБИ, 23 – сентябрь

07-50 Таңкы көнүгүү
08-00 "Өлкө деми" Маалымат программасы
08-20 Мультфильм
08-50 Жарнама, соцроликтер
09-00 "Айтыш" Жеңишбек Жумакадыр (Кыргызстан) жана Жандарбек Булгаков (Казакстан)
09-30 Атайын репортаж
09-40 "Биздин замандын кишилери"
10-00 "Саякат"
10-10 Жарнама, соцроликтер
10-20 Бүгүн Кыргыз тили майрамы "Мамлекеттик тил" Даректүү тасма
10-35 "Өнөр сереси"
10-55 Музыкалык тыныгуу
11-00 Кыргыз Өкмөтүнүн басма сөз кызматы билдирет
11-20 Жарнама, соцроликтер
11-30 "Ийгилик сырлары" Теле алып баруучу Алмаз Касмалиев
12-00 "Өлкө деми" Дайджест
12-10 "Детектив" Сериал
13-00 Поэзия мүнөттөрү
13-10 Жарнама, соцроликтер
13-20 Атайын репортаж
13-30 "Монстрлар" Таанып билүү тасмасы
14-00 "Өлкө деми" Дайджест
14-10 Кыргыз Өкмөтүнүн басма сөз кызматы билдирет
14-30 "Сават" Көркөм фильм
16-00 "Өлкө деми"
16-10 Жарнама, соцроликтер
16-20 "Подводные леса Африки" Илимий популярдуу тасма
17-15 Кыргыз эстрада чеберлеринин видео клиптери
17-45 Жарнама, соцроликтер
17-55 Программалар анонсу
18-00 "Өлкө деми" Дайджест
18-10 "Детектив" Сериал
19-00 "Өчпөс из"
19-20 Жарнама, соцроликтер
19-30 "Жаңылыктар"
19-50 "Билгиң келеби?"
20-00 Шайлоо - 2020
20-30 "Элет"
20-50 Жарнама, соцроликтер
21-00 "Түнүнөр бейпил болсун, бөбөктөр"
21-10 "Эне тилим менен мактанам"
21-30 "Өлкө деми" Маалымат программасы
21-50 Жарнама, соцроликтер
22-00 Кино саат
23-30 Жаңылыктар
23-50 Нарын гимни

БЕЙШЕМБИ, 24 – сентябрь

07-50 Таңкы көнүгүү
08-00 "Өлкө деми" Маалымат программасы
08-20 Мультфильм
08-50 Жарнама, соцроликтер
09-00 "Өчпөс из"
09-20 "Элет"
09-40 "Билгиң келеби?"
09-50 Жарнама, соцроликтер
10-00 "Кылым сулуусу: Таттыбүбү Турсунбаева
11-00 Кыргыз Өкмөтүнүн басма сөз кызматы билдирет
11-20 "Эне тилим менен мактанам"
11-40 "Кылым карыткан кыргыз күүлөрү" ("Маш ботой" жана "Ак тамак, көк тамак")
11-50 Жарнама, соцроликтер
12-00 "Өлкө деми" Дайджест
12-10 "Детектив" Сериал
13-00 "Олимпиадалык чокулар" Даректүү тасма
13-50 Жарнама, соцроликтер
14-00 "Өлкө деми" Дайджест
14-10 Кыргыз Өкмөтүнүн басма сөз кызматы билдирет
14-30 "Колхозчунун аялы" Мелодрама
16-00 "Өлкө деми" Дайджест
16-10 Жарнама, соцроликтер
16-20 "Том жана Джери" Мультфильм
16-40 "Кызым болчу..." Кыска метраждуу тасма
17-05 "Кыргыз искусствосунун энциклопедиясы" Кыргыз телефильм
17-40 Жарнама, соцроликтер
17-50 Программалар анонсу
18-00 "Өлкө деми" Дайджест
18-10 "Детектив" Сериал
19-00 "Өнөр сереси"
19-20 Жарнама, соцроликтер
19-30 "Жаңылыктар"
19-50 "Бул кантип жасалат?"
20-00 Шайлоо – 2020
20-30 Жарнама, соцроликтер
20-40 "Ералаш" Балдардын юмористикалык киножурналы
21-00 "Бөбөк, сенин жомогуң"
21-10 "Бир ырдын тарыхы"
21-30 "Өлкө деми" Маалымат программасы
21-50 Жарнама, соцроликтер
22-00 Кино саат
23-30 "Жаңылыктар"
23-50 Нарын гимни

ЖУМА, 25 – сентябрь

07-50 Таңкы көнүгүү
08-00 "Өлкө деми" Маалымат программасы
08-20 Мультфильм
08-50 Жарнама, соцроликтер
09-00 "Бир ырдын тарыхы"
09-20 "Бул кантип жасалат?"
09-30 "Манкурт" Модерн балет
10-50 Жарнама, соцроликтер
11-00 Кыргыз Өкмөтүнүн басма сөз кызматы билдирет
11-10 "Өнөр сереси"
11-30 "Темир уста" Кыска метраждуу фильм
12-00 "Өлкө деми" Дайджест
12-10 "Детектив" Сериал
13-00 Жарнама, соцроликтер
13-10 "Россиянын жапайы жаратылышы. Сибирь" Таанып билүү тасмасы
14-00 "Өлкө деми" Дайджест
14-10 Кыргыз Өкмөтүнүн басма сөз кызматы билдирет
14-30 Жарнама, соцроликтер
14-40 "Алмаз Джеру" Көркөм фильм
16-00 "Өлкө деми" Дайджест
16-10 "Текшерүүчү" Спектакль
17-55 Программалар анонсу
18-00 "Өлкө деми" Дайджест
18-10 "Детектив" Сериал
19-00 "Жума баян"
19-10 "Бул кантип жасалат?"
19-20 Жарнама, соцроликтер
19-30 "Жаңылыктар"
19-50 "Мурас"
20-00 Шайлоо - 2020
20-30 Актуалдуу маек
21-00 "Түнүнөр бейпил болсун, бөбөктөр"
21-10 Атайын репортаж
21-20 Жарнама, соцроликтер
21-30 "Өлкө деми" Маалымат программасы
21-50 Кино саат
23-30 "Жаңылыктар"
23-50 Нарын гимни

ИШЕМБИ, 26 – сентябрь

08-50 Таңкы көнүгүү
09-00 "Өлкө деми" Маалымат программасы
09-20 Мультфильм
09-50 Жарнама, соцроликтер
10-00 Актуалдуу маек (кайталоо)
10-30 "Бий менин өмүрүм" Айсулуу Токомбаева
11-00 Кыргыз Өкмөтүнүн басма сөз кызматы билдирет
11-20 Жума баян (кайталоо)
11-30 "Боорду эзген супер концерт" Тынар жана Абдылда
12-50 Жарнама, соцроликтер
13-00 "Супер жырткычтар" Таанып билүү тасмасы
13-45 "Эстебес Турсуналиев" Кыргызтелефильм
14-00 "Өлкө деми" Дайджест
14-10 Атайын репортаж
14-20 Жарнама, соцроликтер
14-30 "Бул кантип жасалат?"
14-40 "Мурас"
14-50 "Ералаш" Балдардын юмористикалык киножурналы
15-20 "Жырткыч" Көркөм фильм
17-35 Музыкалык тыныгуу
17-45 Жарнама, соцроликтер
17-55 Программалар анонсу
18-00 "Өлкө деми" Дайджест
18-10 "Эркетай" Балдар үчүн таанып билүү программасы
18-50 "Жаныбарлар дүйнөсүндө"
19-10 Жарнама, соцроликтер
19-20 "Текшерүүчү" Спектакль
21-05 "Алтынчы күнү кечинде"
21-25 Жарнама, соцроликтер
21-35 "Кайрымдуу бол"
21-55 Кино саат
23-30 Нарын гимни

ЖЕКШЕМБИ, 27 – сентябрь

08-58 Таңкы көнүгүү
09-00 Мультфильм
09-20 "Жаныбарлар дүйнөсүндө"
09-40 "Алтынчы күнү кечинде" (кайталоо)
10-00 "Эркетай" Балдар үчүн таанып – билүү программасы
10-40 Жарнама, соцроликтер
10-50 "Чалгын тууралсында орус фильми" Көркөм фильм
14-00 "Өлкө деми" Дайджест
14-10 "Кайрымдуу бол"
14-30 Жарнама, соцроликтер
14-40 "Ала-Тоо таңшыйт" Музыкалуу фильм
16-45 "Сениби, шашпагын" Мультфильм
17-45 Жарнама, соцроликтер
17-55 Программалар анонсу
18-00 "Өлкө деми" Дайджест
18-10 "Дариканын музыкалык өргөсү" Дирижёр Асанкан Жумакматовдун туулган күнүнө карата
20-30 "Аймактар алакасы"
21-00 "Эл ичи – өнөр кенчи"
21-20 Жарнама, соцроликтер
21-30 Кино саат
22-50 Нарын гимни